

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบบรรยาย (Descriptive Research) ที่มุ่งศึกษาสภาพและปัญหา การปฏิบัติกิจกรรมตามกระบวนการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหาร ซึ่งกำลังปฏิบัติงานในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดโดยดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

- ขั้นที่ 1 การศึกษาและรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการวางแผนการศึกษา
- ขั้นที่ 2 การศึกษาและสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับประชากรที่นำมา เป็นกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการวิจัย
- ขั้นที่ 3 การสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย
- ขั้นที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ขั้นที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

ขั้นที่ 1 การศึกษาและรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการวางแผนการศึกษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการวางแผนการศึกษา โดยลงทะ เขียน เรียนเพิ่มเติม ในวิชา การวางแผนการศึกษา (Educational Planning) ซึ่งดำเนินการสอนโดยอาจารย์ของภาควิชาบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศึกษา ค้นคว้าจาก เอกสาร ตำรา วารสาร และผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้น สำหรับการวิจัยเรื่องนี้

ขั้นที่ 2 การศึกษาและสำรวจประชากร

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นพบว่า งานวางแผนการศึกษา เป็นเรื่องที่ผู้บริหารของหน่วยงานจะต้องรับผิดชอบโดยตรง ดังนั้นผู้บริหารจึงเป็นผู้ที่รับรู้ในเรื่องการปฏิบัติกิจกรรมตามกระบวนการวางแผนมากกว่าบุคลากรระดับปฏิบัติ ผู้วิจัยจึงนำเฉพาะผู้บริหารระดับผู้อำนวยการจังหวัดและผู้บริหารระดับฝ่ายมา เป็นประชากรสำหรับวิจัยครั้งนี้

ประชากร และกลุ่มตัวอย่างประชากร

2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

2.1.1 ผู้บริหารระดับผู้อำนวยการจังหวัด ประกอบด้วย ผู้อำนวยการศูนย์จังหวัด หรือหัวหน้าศูนย์จังหวัด และผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์จังหวัด หรือผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์จังหวัด

2.1.2 ผู้บริหารระดับฝ่ายทุกฝ่ายของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ประกอบด้วย หัวหน้าฝ่ายบริหาร หัวหน้าฝ่ายแผนงานและโครงการ หัวหน้าฝ่ายการศึกษา สายสามัญ หัวหน้าฝ่ายการศึกษาสายอาชีพ หัวหน้าฝ่ายการศึกษามวลชน และหัวหน้าฝ่ายพัฒนา และฝึกอบรม

รวมประชากรทั้งหมดประมาณ 400 คน จำแนกเป็นผู้บริหารระดับผู้อำนวยการจังหวัดประมาณ 100 คน และผู้บริหารระดับฝ่ายประมาณ 300 คน

หมายเหตุ ขนาดของประชากรที่กำหนดขึ้นได้จากการประมาณการโดยยึดระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน ฉบับ พ.ศ. 2524 ที่กำหนดให้มีหัวหน้าสถานศึกษา 1 คน และให้แบ่งการบริหารงานออกเป็นฝ่ายรวม 6 ฝ่าย ซึ่งจะมีหัวหน้าฝ่าย ๆ ละ 1 คน และจากประสบการณ์ของผู้วิจัยพบว่าส่วนใหญ่ ศูนย์จังหวัดจะมีผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์จังหวัด หรือผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์จังหวัด อย่างน้อยศูนย์ละ 1 คน ดังนั้นศูนย์จังหวัดหนึ่ง ๆ จะมีผู้บริหารระดับผู้อำนวยการ 2 คน และผู้บริหารระดับฝ่าย 6 คน รวมทั้งหมด 8 คน สำหรับการวิจัยครั้งนี้มีประชากรอยู่ใน 50 ศูนย์ ใน 50 จังหวัด จึงคิดเป็นประชากรทั้งหมดประมาณ 400 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างประชากร เนื่องจากประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

จำนวนน้อย ผู้วิจัยจึงเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมด ในข้อ 2.1 ที่กำลังดำรงตำแหน่งดังกล่าวระหว่างวันที่ 18 กรกฎาคม ถึง 6 กันยายน 2528 ประชากรทั้งหมดนี้สามารถกล่าวได้ว่าเป็นตัวแทนของประชากรที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารศูนย์ฯ จังหวัดในอนาคต ทั้งนี้เพราะในอนาคตจะมีการจัดตั้งศูนย์ฯ จังหวัดเพิ่มขึ้นจนครบ 73 จังหวัด ตามแผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน ระยะที่ 5 (2525 - 2529) รายละเอียดเกี่ยวกับขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชากร ผู้วิจัยได้แสดงในตารางที่ 1 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชากร จำแนกตามตำแหน่ง /หน้าที่

ตำแหน่ง /หน้าที่ ของกลุ่มตัวอย่างประชากร	ขนาด กลุ่มตัวอย่างประชากร
ผู้บริหารระดับศูนย์ฯ จังหวัด (ผู้อำนวยการ ศูนย์ฯ จังหวัด และผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์ฯ จังหวัด /หัวหน้าศูนย์ฯ จังหวัด และผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์ฯ จังหวัด	100
ผู้บริหารระดับฝ่าย	
หัวหน้าฝ่ายบริหาร	50
หัวหน้าฝ่ายแผนงานและโครงการ	50
หัวหน้าฝ่ายการศึกษาสายอาชีพ	50
หัวหน้าฝ่ายการศึกษาสายสามัญ	50
หัวหน้าฝ่ายการศึกษามวลชน	50
หัวหน้าฝ่ายพัฒนาและฝึกอบรม	50
รวมทั้งหมด	400

ขั้นที่ 3 การสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ชุด ซึ่งถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการปฏิบัติกิจกรรมตามกระบวนการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างขึ้นตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปรัชญา ทฤษฎี หลักการ และกระบวนการในการวางแผนการศึกษา จากตำรา เอกสาร วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน และเจ้าหน้าที่ของศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนจังหวัด แล้วประมวลข้อมูลที่ได้นั้น เป็นหลักฐานในการสร้างข้อกระทงของแบบสอบถามโดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานการณ์และข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบสอบถาม มีข้อกระทงจำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติกิจกรรมตามกระบวนการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนมีข้อกระทงจำนวน 54 ข้อ

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติกิจกรรมตามกระบวนการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียน มีข้อกระทงจำนวน 28 ข้อ

รวมข้อกระทงในแบบสอบถามชุดนี้ จำนวนทั้งสิ้น 88 ข้อ

3.2 นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้ร่างขึ้นนี้ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้วิจัยและอาจารย์ที่ปรึกษาเห็นว่าเหมาะสมจำนวน 7 ท่าน (ดูรายชื่อในภาคผนวก ก) ตรวจสอบและแก้ไขในด้านความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาว่าข้อกระทงแต่ละข้อที่ผู้วิจัยร่างขึ้นนั้น สอดคล้องกับหลักการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนหรือไม่เพียงใด และสมควรเพิ่มและตัดข้อกระทงใดบ้าง ด้วยเหตุผลใดพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม และตรวจสอบและแก้ไขในด้านเหมาะสมของภาษาที่ใช้ในแบบสอบถามด้วย

หลังจากการรวบรวมแบบสอบถามฉบับร่างกลับคืนจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 7 ท่านเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำมาพิจารณาว่า ผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านมีความเห็นเกี่ยวกับแบบสอบถามอย่างไร และมีความเห็นสอดคล้องและขัดแย้งในเรื่องไหนบ้าง ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้

เกณฑ์ตัดสินของผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อยจำนวน 4 ใน 7 ท่าน ตอบว่าใช้ได้ เป็นเกณฑ์ในการเลือกข้อกระทงนั้นไว้ใช้ในแบบสอบถาม และมีบางข้อที่ผู้วิจัยได้ตัดออกไป เพราะผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอให้ตัดออก ยกตัวอย่างเช่น เกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติกิจกรรมในเรื่องการจัดทำเอกสารแผนงานและโครงการและคู่มือการปฏิบัติงานหรือในเรื่องการวางแผนแบบการเขียนโครงการไว้ชัดเจนแน่นอนนั้น ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่าผู้วิจัยควรจะต้องตัดข้อคำถามนี้ออกเนื่องจากเห็นว่า เป็นกิจกรรมปลีกย่อย และเป็นที่ยากกันโดยทั่วไปว่า หน่วยงานต่าง ๆ ก็ต้องปฏิบัติตามเหล่านี้อยู่แล้ว และในกรณีเกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติตามกระบวนการวางแผนในเรื่องรูปแบบการเขียนแผนเพื่อเสนอขออนุมัติจากหน่วยเหนือยังไม่ชัดเจนแน่นอน เนื้อหาสาระหรือโครงสร้างของแผนยังไม่มีการกำหนดชัดเจนตายตัวและเกิดความขัดแย้งเกี่ยวกับเกณฑ์ในการจัดสรรงบประมาณให้กับโครงการต่าง ๆ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าปัญหาทั้ง 3 ข้อนี้ไม่น่าจะเป็นปัญหาหลักที่นำมาถามเพราะสภาพปัญหานี้น่าจะไม่เกิดขึ้น เพราะทุกอย่างมักกำหนดมาจากหน่วยงานระดับกรมแล้ว ส่วนข้อเสนอนั้นเกี่ยวกับสำนวนภาษานั้น ผู้วิจัยได้แก้ไขปรับปรุงตามข้อ เสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและตามที่คุณวิจัยเห็นสมควร ส่วนข้อคิดเห็นเพิ่มเติมอื่น ๆ นั้น ผู้วิจัยได้รวบรวมและนำไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาและดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาเห็นว่าเหมาะสม

3.3 แบบสอบถามที่ได้ผ่านการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วนั้นมีทั้งหมดรวม 73 ข้อ ดังรายละเอียดในแต่ละตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามประเภทกำหนดคำตอบให้ (Check list) ถามเกี่ยวกับสถานการณ์และข้อมูลส่วนตัวผู้ตอบแบบสอบถาม มีคำถามจำนวน 4 ข้อ โดยถามในเรื่องตำแหน่ง/หน้าที่ในปัจจุบัน วุฒิการศึกษา ระยะเวลาที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับกระบวนการวางแผนของศูนย์ฯ จังหวัดและวิธีการที่ได้มาซึ่งความรู้เกี่ยวกับเรื่องการวางแผนการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ถามเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติกิจกรรม ตามกระบวนการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนว่าศูนย์ฯ จังหวัด ได้ปฏิบัติตามใดบ้าง บ่อยมากน้อยเพียงไร และกิจกรรมใดที่ไม่ได้ปฏิบัติตาม โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ตอบว่าตนเองได้รับรู้ว่าศูนย์ฯ จังหวัดได้ปฏิบัติตามแต่ละกิจกรรมอยู่ในระดับใดลงในมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของแต่ละข้อกระทง (ดูภาคผนวก ข.)

มาตราส่วนประมาณค่าที่ใช้สำหรับให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงการรับรู้เกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติกิจกรรมของศูนย์ฯ จังหวัดในแต่ละกระทรวง มีระดับคะแนนลดหลั่นกันตามลำดับและคะแนนแต่ละระดับมีความหมาย ดังนี้

- ระดับคะแนน 4 หมายถึง ศูนย์ฯ จังหวัดได้ปฏิบัติกิจกรรมนั้นเป็นประจำหรือปฏิบัติทุกครั้งที่วางแผนการศึกษานอกโรงเรียนประจำปี
- ระดับคะแนน 3 หมายถึง ศูนย์ฯ จังหวัดได้ปฏิบัติกิจกรรมนั้นบ่อยครั้ง
- ระดับคะแนน 2 หมายถึง ศูนย์ฯ จังหวัดได้ปฏิบัติกิจกรรมนั้นเป็นบางครั้ง
- ระดับคะแนน 1 หมายถึง ศูนย์ฯ จังหวัดได้ปฏิบัติกิจกรรมนั้นนาน ๆ ครั้ง
- ระดับคะแนน 0 หมายถึง ศูนย์ฯ จังหวัดไม่ได้ปฏิบัติกิจกรรมนั้นเลย

แบบสอบถามในตอนที่ 2 มีข้อกระทรวงจำนวนทั้งหมด 43 ข้อ โดยแบ่งถามเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการวางแผน ดังนี้

1. ขึ้นเตรียมการวางแผน มีข้อกระทรวงจำนวน 18 ข้อ
2. ขึ้นวางแผนและจัดทำแผน มีข้อกระทรวงจำนวน 8 ข้อ
3. ขึ้นนำแผนไปปฏิบัติ มีข้อกระทรวงจำนวน 7 ข้อ
4. ขึ้นติดตาม ควบคุม และประเมินผล มีข้อกระทรวงจำนวน 6 ข้อ
5. ขึ้นปรับแผนและ/หรือจัดทำแผนใหม่ มีข้อกระทรวงจำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามในตอนนี้มี 2 ส่วน แต่ละส่วนมีรายละเอียดดังนี้ คือ

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ถามเกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติกิจกรรมตามกระบวนการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนว่าศูนย์ฯ จังหวัดได้ประสบปัญหาใดบ้าง มากน้อยเพียงไร โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่าตนเองได้รับรู้ว่าคุณศูนย์ฯ จังหวัด ได้ประสบปัญหาในแต่ละปัญหาอยู่ในระดับใดลงในมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของแต่ละข้อกระทรวง (ดูภาคผนวก ข.)

มาตราส่วนประมาณค่า ที่ใช้สำหรับให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงการรับรู้เกี่ยวกับปัญหาในแต่ละกระทรวง มีคะแนนลดหลั่นกันตามลำดับ และคะแนนแต่ละระดับมีความหมาย ดังนี้

- ระดับคะแนน 5 หมายถึง ศูนย์ฯ จังหวัดประสบปัญหาในเรื่องนั้นมากที่สุด

- ระดับคะแนน 4 หมายถึง คู่สนทนา สำนวนที่ประหลาดปัญหาในเรื่องนั้นมาก
- ระดับคะแนน 3 หมายถึง คู่สนทนา สำนวนที่ประหลาดปัญหาในเรื่องนั้นปานกลาง
- ระดับคะแนน 2 หมายถึง คู่สนทนา สำนวนที่ประหลาดปัญหาในเรื่องนั้นน้อย
- ระดับคะแนน 1 หมายถึง คู่สนทนา สำนวนที่ประหลาดปัญหาในเรื่องนั้นน้อยที่สุด

แบบสอบถามในส่วนนี้ มีจำนวนข้อกระทงจำนวน 26 ข้อ โดยแบ่งถามเกี่ยวกับปัญหาในแต่ละขั้นตอน ของกระบวนการวางแผนดังนี้

1. ปัญหาในขั้นเตรียมการวางแผน มีข้อกระทงจำนวน 8 ข้อ
2. ปัญหาในขั้นวางแผนและจัดทำแผน มีข้อกระทงจำนวน 4 ข้อ
3. ปัญหาในขั้นนำแผนไปปฏิบัติ มีจำนวนกระทง 6 ข้อ
4. ปัญหาในการติดตาม ควบคุม และประเมินผล มีข้อกระทงจำนวน 5 ข้อ
5. ปัญหาในขั้นปรับแผนและ/หรือจัดทำแผนใหม่ มีข้อกระทงจำนวน 3 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามแบบเปิด (Open ended) จำนวน 1 ข้อถามเกี่ยวกับปัญหาอื่น ๆ ที่คู่สนทนาการศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดประจวบในการปฏิบัติกิจกรรมตามกระบวนการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียน

3.4 เพื่อให้จะได้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพในการวัดมากยิ่งขึ้นผู้วิจัยจึงได้นำไปทดลองใช้กับผู้ที่มีคุณลักษณะคล้ายคลึง กับกลุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัยมากที่สุด คือ เจ้าหน้าที่ของคู่มือการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่กำลังศึกษาต่อในระดับปริญญาโท ของมหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2528 จำนวนทั้งหมด 13 คน ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบความเข้าใจเกี่ยวกับคำอธิบาย คำชี้แจง ที่ใช้ในแบบสอบถาม และความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกระทงแต่ละกระทง ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม ในขั้นทดลองใช้ผู้วิจัยได้นำเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแบบสอบถามครั้งสุดท้ายนี้เพื่อให้ตัวอย่างประชากรที่ตอบแบบสอบถาม ได้มีความเข้าใจถูกต้องตรงกันในเรื่องที่ถามมากที่สุด

ขั้นตอนที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้ คือ

4.1 ผู้วิจัยยื่นหนังสือคำร้องต่ออธิบดีวิทยาลัย สุพิลาภกรรมมหาวิทยาลัยขอให้ออกหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยถึงอธิบดีกรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยให้กรมการศึกษานอกโรงเรียนออกหนังสือถึง ผู้อำนวยการศูนย์ฯ จังหวัด หรือหัวหน้าศูนย์ฯ จังหวัด เพื่อขอให้ทางศูนย์ฯ จังหวัดได้ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามของผู้วิจัย

4.2 ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างประชากรโดยมีหนังสือนำของกรมการศึกษานอกโรงเรียน และหนังสือขอความร่วมมือในการนำตอบแบบสอบถามของผู้วิจัยเองแนบไปกับแบบสอบถาม ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้บริการของไปรษณีย์ในการส่ง และเก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืน สำหรับการเก็บรวบรวมแบบสอบถามนั้น ผู้วิจัยได้ใช้วิธีปิดไปรษณียากรไว้ที่ด้านหลังแบบสอบถาม โดยผู้ตอบแบบสอบถามสามารถส่งแบบสอบถามคืนผู้วิจัยได้ทันที หลังจากได้ตอบเสร็จเรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นระยะเวลา 1 เดือนกับ 24 วัน โดยเริ่มเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 18 กรกฎาคม ถึงวันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2528

อนึ่ง ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยพบว่าหลังจากผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังผู้ตอบแบบสอบถามแล้วเมื่อครบกำหนดที่ผู้วิจัยระบุว่าคุณตอบแบบสอบถามจะต้องส่งแบบสอบถามคืนผู้วิจัยนั้น ปรากฏว่าผู้วิจัยได้รับกลับคืนเพียง 240 ชุด จากทั้งหมด 400 ชุด ผู้วิจัยจึงต้องทำหนังสือถึงผู้ที่ยังไม่ได้ตอบแบบสอบถามอีกครั้งหนึ่ง เพื่อขอความกรุณาให้ตอบแบบสอบถาม และส่งคืนผู้วิจัย โดยด่วน ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามเพิ่มขึ้นอีก 97 ชุด รวมทั้งหมด 337 ชุด และผู้วิจัยได้ตรวจสอบคัดเลือกแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมด ปรากฏว่ามีแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 317 ชุด และเมื่อนำมาจำแนกตามตำแหน่ง / เจ้าหน้าที่ ของกลุ่มตัวอย่างประชากร ปรากฏผลดังแสดงไว้ในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับกลับคืน จำแนกตามตำแหน่ง/หน้าที่ของกลุ่มตัวอย่างประชากร

ตำแหน่ง/หน้าที่ ของกลุ่มตัวอย่างประชากร	จำนวน แบบสอบถาม ที่ส่งไป	จำนวนแบบ สอบถามที่ได้รับ กลับคืนและ สมบูรณ์	ร้อยละ
ผู้บริหารระดับศูนย์ฯจังหวัด (ผู้อำนวยการ ศูนย์ฯจังหวัดและผู้ช่วยผู้อำนวยการ ศูนย์ฯจังหวัดหัวหน้าศูนย์ฯจังหวัด และผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์ฯจังหวัด)	100	79	79
ผู้บริหารระดับฝ่าย			
หัวหน้าฝ่ายบริหาร	50	39	78
หัวหน้าฝ่ายแผนงานและโครงการ	50	44	88
หัวหน้าฝ่ายการศึกษาสายสามัญ	50	37	84
หัวหน้าฝ่ายการศึกษาสายอาชีพ	50	45	90
หัวหน้าฝ่ายศึกษามวลชน	50	35	70
หัวหน้าฝ่ายพัฒนาและฝึกอบรม	50	38	76
รวมทั้งหมด	400	317	79.25

หมายเหตุ แบบสอบถามทั้ง 317 ชุดที่ได้รับกลับคืนนี้ได้มาจากผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานอยู่ในศูนย์ฯจังหวัดทั้ง 50 จังหวัด กระจายตามภาคต่าง ๆ ทุกภาค (ดูรายละเอียดในภาคผนวก จ.)

ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ โดยดำเนินการตามลำดับตามขั้นตอนต่อไปนี้ คือ

5.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์และข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และจัดอันดับ

5.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ของผู้บริหารของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติกิจกรรมตามกระบวนการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียน ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์แยกเป็น 3 ตอนตามลำดับ ดังนี้

5.2.1 วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนการรับรู้เกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติกิจกรรมตามกระบวนการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนของผู้บริหารเป็นรายข้อและรายด้าน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดการแปลความหมายของน้ำหนัก คะแนนเฉลี่ย ในแต่ละช่วงดังนี้

- 3.50-4.00 ถือว่า ศูนย์ฯ จังหวัดได้ปฏิบัติกิจกรรมนั้นเป็นประจำ หรือปฏิบัติ
ทุกครั้งเมื่อวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนประจำปี
- 2.50-3.49 ถือว่า ศูนย์ฯ จังหวัดได้ปฏิบัติกิจกรรมนั้นบ่อยครั้ง
- 1.50-2.49 ถือว่า ศูนย์ฯ จังหวัดได้ปฏิบัติกิจกรรมนั้นเป็นบางครั้ง
- 0.50-1.49 ถือว่า ศูนย์ฯ จังหวัดได้ปฏิบัติกิจกรรมนั้นนาน ๆ ครั้ง
- 0.00-0.49 ถือว่า ศูนย์ฯ จังหวัดไม่ได้ปฏิบัติกิจกรรมนั้นเลย

5.2.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนการรับรู้เกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติกิจกรรมตามกระบวนการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนระหว่างผู้บริหารระดับศูนย์ฯ จังหวัดและผู้บริหารระดับฝ่าย โดยการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ของคะแนนการรับรู้ของผู้บริหารทั้ง 2 ระดับ (t-test) เป็นรายข้อและรายด้าน

5.2.3 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนการรับรู้เกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติกิจกรรมตามกระบวนการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียน ระหว่างผู้บริหารระดับฝ่าย 6 ฝ่าย คือหัวหน้าฝ่ายบริหาร หัวหน้าฝ่ายแผนงานและโครงการ หัวหน้าฝ่ายการศึกษาสายอาชีพ หัวหน้าฝ่ายการศึกษาสายสามัญ หัวหน้าฝ่ายการศึกษามวลชน และหัวหน้าฝ่ายการพัฒนาและฝึกอบรม โดยการวิเคราะห์ ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance) เป็นรายข้อและรายด้าน และเมื่อพบว่าผู้บริหารระดับฝ่ายทั้ง 6 ฝ่าย มีการรับรู้เกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติกิจกรรมตามกระบวนการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในข้อใด หรือด้านใดก็ทดสอบต่อไปว่าหัวหน้าฝ่ายใดบ้างมีการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการของเชฟเฟในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่

5.3 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ของผู้บริหารของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เกี่ยวกับการปัญหาในการปฏิบัติกิจกรรม ตามกระบวนการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียน ผู้วิจัยได้ ดำเนินการวิเคราะห์แยกเป็น 4 ตอนตามลำดับขั้นดังนี้

5.3.1 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนการรับรู้เกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติกิจกรรม ตามกระบวนการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนของผู้บริหารเป็นรายข้อและรายด้าน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) ในแต่ละช่วงดังนี้

- 4.50-5.00 ถือว่า ศูนย์ฯ จังหวัดได้ประสบปัญหาในเรื่องนั้นมากที่สุด
- 3.50-4.49 ถือว่า ศูนย์ฯ จังหวัดได้ประสบปัญหาในเรื่องนั้นมาก
- 2.50-3.49 ถือว่า ศูนย์ฯ จังหวัดได้ประสบปัญหาในเรื่องนั้นปานกลาง
- 1.50-2.49 ถือว่า ศูนย์ฯ จังหวัดได้ประสบปัญหาในเรื่องนั้นน้อย
- 1.00-1.49 ถือว่า ศูนย์ฯ จังหวัดได้ประสบปัญหาในเรื่องนั้นน้อยที่สุด

5.3.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนการรับรู้เกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติกิจกรรมตามกระบวนการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียน ระหว่างผู้บริหารศูนย์ฯ จังหวัด และผู้บริหารระดับฝ่าย โดยการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ของคะแนนการรับรู้ของผู้บริหารทั้ง 2 ระดับ (t-test) เป็นรายข้อและรายด้าน

5.3.3 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนการรับรู้เกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติกิจกรรมตามกระบวนการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียน ระหว่างผู้บริหารระดับฝ่าย 6 ฝ่าย คือ หัวหน้าฝ่ายบริหาร หัวหน้าฝ่ายแผนงานและโครงการ หัวหน้าฝ่ายการศึกษา ลาย ล้ามัญ หัวหน้าฝ่ายการศึกษา ลายอาชีพ หัวหน้าฝ่ายการศึกษามวลชน และหัวหน้าฝ่ายพัฒนา และฝึกอบรม โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) เป็นรายข้อและรายด้าน เมื่อพบว่าผู้บริหารระดับฝ่ายทั้ง 6 ฝ่าย มีการรับรู้เกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติกิจกรรมตามกระบวนการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในข้อใดหรือด้านใดก็จะทดสอบต่อไปว่า หัวหน้าฝ่ายใดบ้าง ที่มีการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการของ เอฟ.เฟ. ในการทดสอบตามความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่

5.3.4 รวบรวมปัญหาอื่น ๆ ที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดประจวบในการปฏิบัติกิจกรรมตามกระบวนการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียน ตามการรับรู้ของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด จากคำถามปลายเปิดในตอนท้ายของแบบสอบถาม และวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ แล้วนำข้อเสนอนิรูปของการบรรยายสรุป แสดงให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการวางแผน

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในข้อ 5.1 ข้อ 5.2 และข้อ 5.3 (ยกเว้นข้อ 5.3.4) นั้นผู้วิจัยได้ใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS^X (Statistical Package for the Social Science) ของสถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการคำนวณหาค่าสถิติและทดสอบทางสถิติ